

गोरखा अश्राङ्ग गा. वि.स.का मुसलमानहरुको सांस्कृतिक अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय
अन्तर्गत नेपाली इतिहास, संस्कृति तथा पुरातत्व
विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिको आंशिक
परिपूर्तिको निमित्त प्रस्तुत

शोधपत्र

प्रस्तोता

सृजना पाण्डे

रोल नं. - ५५११

रजिष्ट्रेशन नं. १४७०६-९५

नेपाली इतिहास, संस्कृति तथा पुरातत्व केन्द्रीय विभाग त्रि.वि. कीर्तिपुर,
काठमाडौं, नेपाल

२०७०

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय
नेपाली इतिहास, संस्कृति तथा पुरातत्व केन्द्रीय विभाग

शोध निर्देशकको मन्तव्य

श्री सृजना पाण्डेले मेरो निर्देशनमा त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय अर्न्तगत नेपाली इतिहास, संस्कृति तथा पुरातत्व विषयमा स्नातकोत्तर उपाधीको आंशिक परिपूर्तिको निमित्त “गोरखा अश्राङ्ग गा.वि.स.का मुसलमानहरुको सांस्कृतिक अध्ययन” शीर्षकमा यो शोधपत्र तयार गर्नु भएको हो । म निजको कार्यबाट सन्तुष्ट छु । अतः प्रस्तुत शोधपत्र परीक्षण मूल्याङ्कनका निमित्त सिफारिश गर्दछु ।

.....
डा.डिल्ली वहादुर ओली
शोध निर्देशक

मिति : २०७० । ११ । २७

कृतज्ञता ज्ञापन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकायअर्न्तगत नेपाली इतिहास, संस्कृति तथा पुरातत्व केन्द्रीय विभागमा द्वितीय वर्षको आंशिक आवश्यकता परिपूर्ति प्रयोजनको निमित्त “गोरखा अश्राङ्ग गा.वि.स.का मुसलमानहरुको सांस्कृतिक अध्ययन” नामक प्रस्तुत शोध पत्र तयार पारी प्रस्तुत गरेको छु । शोधपत्र लेखन कार्यमा आफ्नो अमूल्य समय, सल्लाह, सुझाव तथा निर्देशन दिएर शोध निर्देशकको भूमिका निर्वाह गर्नु हुने आदरणीय गुरु डा. डिल्ली बहादुर ओली प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । प्रस्तुत शोधपत्रको शोध प्रस्ताव लेखन देखि नै आवश्यक सल्लाह सुझाव दिनु हुने आदरणीय गुरुहरु प्रा.डा. धन बहादुर कुँवर तथा प्रा.डा. वीणा पौड्याल प्रति आभार प्रकट गर्न चाहान्छु ।

त्यसरी नै यो शोधपत्र तयार पार्ने क्रममा सहयोग गर्नु हुने मेरा श्रीमान इन्जिनियर श्याम प्रसाद भट्ट तथा छोरीहरु कृष्चला , कृष्तिना , बहिनी सीता भट्ट र भाई राजु पाण्डे प्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

यस शोधपत्रलाई पूर्णता दिनको लागि प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रुपमा विभिन्न महानुभावहरु तथा संघ संस्थाहरु बाट उचित सल्लाह तथा सुझावहरु प्राप्त गरेको छु । म ति सम्पूर्ण महानुभावहरु तथा संघ -संस्थाहरु प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

शोधार्थी

सृजना पाण्डे

मिति २०७० । ११ । २५

विषय- सूची

शीर्षक	पृष्ठ
कृतज्ञता ज्ञापन	i
विषय सूची	ii
तालिका सूची	vi
नक्सा	vii
पहिलो -अध्याय	
परिचय	१-९
१.१ अध्ययनको परिचय	१
१.२ समस्या कथन	२
१.३ अध्ययनको उद्देश्य	३
१.४ अध्ययनको सीमा	३
१.५ अध्ययनको महत्व	४
१.६ पूर्व साहित्य समीक्षा	४
१.७ शोध विधि	८
१.७.१ शोध ढाँचा	८
१.७.२ तथ्याङ्ग संकलन विधि	८
१.७.२.१ प्राथमिक श्रोत	८
१.७.२.२ द्वितीयक श्रोत	९
१.७.३ नमूना छनोट विधि	९
१.८ चित्राङ्कन	९

दोस्रो - अध्याय

अध्ययन क्षेत्रको परिचय	१०-१८
२.१ भौगोलिक परिचय	१०
२.२ ऐतिहासिक परिचय	११
२.३ मुसलमानहरुको परिचय	१२
२.४ नेपालमा मुसलमानहरुको ऐतिहासिकता	१३
२.५ गोरखा जिल्लामा मुसलमानहरुको आगमन	१४
२.६ शैक्षिक अवस्था	१६
२.७ जनसांख्यिक अवस्था	१६
२.८ धार्मिक अवस्था	१७
२.९ स्वास्थ्य अवस्था	१८

तेस्रो -अध्याय

सामाजिक , सांस्कृतिक तथा आर्थिक, जनजीवन	१९-३१
३.१ सामाजिक संरचना	१९
३.२ पारिवारिक संरचना	१९
३.३ नाता कुटुम्ब	१९
३.४ अन्य जातिसंग सम्बन्ध	२०
३.५ महिलाको अवस्था	२०
३.६ खानपान	२१
३.७ पहिरन	२१
३.८ बसोबास	२२
३.९ महत्वपूर्ण संस्कारहरु	२३
३.९.१ न्वारन	२३

३.९.२ छटवान (भातखुवाई)	२३
३.९.३ खतना	२३
३.९.४ निकाह (विवाह)	२४
३.९.५ मृत्यु	२५
३.१० आर्थिक जनजीवन	२५
३.१०.१ कृषि	२५
३.१०.२ पशुपालन	२७
३.१०.३ नोकरी	२८
३.१०.४ ज्याला मजदूरी	२८
३.१०.५ जग्गाको स्वामित्व	२९
३.१०.६ आयआर्जन	२९
३.१०.७ आयव्यायको अवस्था	३०

चौथो - अध्याय

चाडपर्व, धार्मिक जीवन, तथा सांस्कृतिक परिवर्तन

३२-४०

४.१ महत्वपूर्ण चाडपर्वहरू	३२
४.२ ईद	३३
४.३ वकरईद	३३
४.४ मिलडुन नविवरफात	३३
४.५ सवेवरात	३३
४.६ ताजिया	३४
४.७ धार्मिक कार्यहरू	३४
४.७.१ ईमान	३४
४.७.२ नमाज	३४

४.७.३ जकात्	३५
४.७.४ रोजा	३६
४.७.५हज	३६
४.८. बसाईसराई	३७
४.९ अन्तरजातीय सम्बन्ध	३८
४.१० सरकारी नीति	३९
४.११ राजनीतिक परिवर्तन	३९
४.१२ यातायात र संचारको विकास	३९

पांचौ - अध्याय

सारांश ,उपसंहार तथा सुभाब	४१-४५
५.१ सारांश	४१
५.२ उपसंहार	४२
५.३ सुभाब	४५
परिशिष्ट	४६
चित्र फलक	४७
सन्दर्भ सामाग्रीहरु	५७

तालिका सूची

तालिका नं	तालिकाको नाम	पृष्ठ
१.	अश्राङ्ग गा.वि. स.का वडा अनुसारको स्थानिय टोलहरुको नामाकरण	१२
२.	साक्षरता विवरण	१६
३.	जातीगत आधारमा जनसंख्या	१७
४.	धर्मका आधारमा जनसंख्या	१७
५.	घरको छानाको विवरण	२२
६.	खेती लगाउने तथा भित्र्याउने महिना	२६
७.	खानाको पर्याप्तता	२७
८.	घरपालुवा पशुपंछिको विवरण	२८
९.	जग्गा स्वामित्वको अवस्था	२९
१०.	वार्षिक आयको अवस्था	३०
११.	वार्षिक खर्चको अवस्था	३०
१२.	इस्लामिक महिनाहरु	३२
१३.	प्रत्येक दिन नमाज पढ्ने समय	३५